

कञ्चनरूप नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, कञ्चनपुर, सप्तरी

नवौँ नगरसभाका सभाध्यक्ष महोदय

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

- नेपाल राष्ट्रको रक्षा र संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको स्थापनाको लागि जनआन्दोलन, सशस्त्र जनयुद्ध, मधेश जनविद्रोह र मधेश आन्दोलन लगायतका आन्दोलनमा सहादत प्राप्त गर्नुहुने समस्त ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
- नेपालको संविधान र त्यस मातहत बनेका कानूनहरू, संघीय तथा प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, पन्ध्रौँ योजना र दिगो विकासका लक्ष्यलाई आधार बनाएको छु । साथै कञ्चनपुर नगरपालिकाको आवधिक नगर विकास योजना, क्षेत्रगत नीति तथा रणनीतिहरूलाई आधार बनाउँदै, बजेट नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय एवं नगरसभाका सदस्यज्यूहरू

कञ्चनरूप नगरपालिकाको नवौँ नगरसभाका आ.व. २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम

बजेटको प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु

- उपलब्ध साधन, श्रोत, अवसर र क्षमताको उच्चतम परिचालन गरी शीघ्र आर्थिक पुनरुत्थान गर्दै विकासको गतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामाजिक, आर्थिक र भौतिक पूर्वाधार विकास मार्फत उत्थानशील, समुन्नत, स्वामित्व एवं समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र निर्माण गर्दै गइनेछ ।
- कोरोना लगायत सबै प्रकारका स्वास्थ्य जोखिमबाट नागरिकलाई सुरक्षित राख्न र गुणस्तरीय स्वस्थ सेवा सर्वशुलभ बनाउन स्वास्थ्य सेवाको दायरा विस्तार, स्वास्थ्य पूर्वाधार निर्माण तथा स्तरोन्नति र स्वास्थ्य जनशक्ति विकासमा जोड दिँदै “स्वस्थ नागरिक, समृद्ध नगरपालिका” मूलनाराका साथ स्वास्थ्य क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- विकासको शीघ्र प्रतिफल प्राप्त हुने र अगामी वर्ष भित्र सम्पन्न हुने आयोजना/योजनाहरू कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- गुणस्तरीय र जीवनपयोगी शिक्षा, सूचना प्रविधिको विस्तार आधारभूत स्वास्थ्य तथा खानेपानी लगायतका सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधारको विकास तथा निर्माणलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय एवं नगरसभाका सदस्यज्यूहरू

म आगामी आ.व. २०८०/०८१ को विषयगत रूपमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

१. आर्थिक विकास

१.१ कृषि क्षेत्र :

- एकीकृत कृषि उत्पादन प्रणालीमा केन्द्रित रही सहकारी खेती, सहकारी करार खेती, सामुदायिक खेती र अमानत र चक्लाबन्दी खेती मार्फत कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने र सो कार्यक्रम मार्फत बेरोजगार युवाहरूलाई रोजगारी सृजना गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्न र कृषकहरूको मनोबल उच्च राख्न लागत साँभेदारीमा कृषि विऊ, विजन, फलफूलका विरुवा, मल खाद, कृषि औजार, किटनाशक, विषादी, गुणस्तरिय मौसमी, बहुवर्षिय र वेमौसमी खेती सम्बन्धी तालिम सहज र सुलभ तरिकाबाट उपलब्ध गराउँदै आएकोमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोप तथा कृषिजन्य रोगका कारण कृषि वालीमा हुने क्षतिलाई परिपुरण गर्न कृषि बीमा कार्यक्रम लागू गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- कृषि उत्पादन तथा बजारीकरणको निमित्त महत्वपूर्ण स्थानहरूमा कृषि सडक निर्माण, कृषि उपज संकलन, भण्डारण वा विक्री केन्द्र निर्माण, सिंचाई प्रणाली विकास, कृषि विद्युतिकरण वा कृषि मिटर र समरसियल जडान कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइने छ ।
- कृषि उपज तथा कृषिजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भरताका लागि उद्यमशीलताको प्रबर्द्धन गर्न मल, बिउ, कीटनाशक औषधीको उपलब्धता, उत्पादित वस्तुको भण्डारण तथा प्रशोधन र बजार व्यवस्थामा सहजीकरण गर्न र सिंचाई सुविधा प्रबर्द्धन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- किसानको लागत मूल्य प्राप्तीको सुनिश्चताको लागि कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रमलाई प्रोत्साहित गर्न नीतिगत तथा कार्यक्रमगत बनाई लागू गरिनेछ ।
- व्यवसायिक रुपमा आवद्ध भएका पशुपंक्षी तथा मत्स्य पालन कृषकहरूलाई प्रोत्साहन स्वरुप अनुदानको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- कृषकहरूबाट सञ्चालित डेरी उद्योगलाई प्रोत्साहन एवम् समन्वय र सहकार्य गर्दै बजारिकरणको व्यवस्था मिलाउनेछ ।
- स्थानीय तहभित्र रहेको वाँभो जग्गाहरूको एकीकृत तथ्याङ्क संकलन गरी सो को पूर्ण उपयोगको व्यवस्था मिलाउन भूमि बैंकको आवधारणा कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने । यस्तो कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न कर सहूलियत तथा अनुदान लगायतका व्यवस्था गरिनेछ ।
- कृषिलाई मर्यादित पेशाका रूपमा स्थापित गराई युवालाई व्यवसायिक कृषि कार्यमा संलग्न हुन उत्प्रेरणा प्रदान गरिनेछ । वित्तीय संस्थाहरूको कृषि कार्य लगानी तथा सहूलियतपूर्ण कर्जामा आवद्ध हुन सहयोग गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारमा जाने तथा फर्केका युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बहुउपयोगी परामर्श केन्द्र सञ्चालन गरिनेछ ।
- तरकारी, फलफूलका विऊ तथा विरुवाहरू अनुदान दिई किसानको लागत सहभागितामा वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- कृषियोग्य खेतीमा सिंचाई सुविधाको लागि कुलो पैनी मर्मत तथा साना सिंचाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- आर्थिक रुपले अति विपन्न, श्रमिक तथा मजदुरलाई रोजगारी उपलब्ध गराउन श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गरी कार्यान्वयन गरिने आयोजनाहरू छनौटमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- स्थानीय सम्भाव्यताका आधारमा उत्पादन योग्य नगदे वाली तथा पशुपालनमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग र व्यावसायीकरणलाई बढावा दिदै उत्पादन तथा उत्पादकत्वको अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- विपन्न वर्गको किसानको लागि कृषिमीटरमा लाग्ने महशुलमा १५ वाटसम्मको महशुलको सुविधालाई निरन्तरता दिइने छ ।
- विपन्न वर्गका किसानका लागि कृषि मिटर उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- व्यावसायिकताका आधारमा उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउन कृषकहरूको सीप अभिवृद्धि र प्रविधिमा पहुँच विस्तार गर्न कार्यक्रमिक र संस्थागत सुधार गरिनेछ ।

- कृषिमा यान्त्रीकीकरण, अध्ययन अनुसन्धान र प्रविधि हस्तांतरण गरी व्यावसायीकरण गर्न गैरसरकारी र निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनलाई विशिष्टीकरण गर्न सम्भाव्यताका आधारमा एक वडा एक उत्पादक कार्यक्रम लागू गरिनेछ । यसका लागि स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघसँग समन्वय गरिनेछ ।
- कृषि व्यवसायी सम्बन्धी सिफारीस सम्बन्धमा हाल कायम रहेका शुल्कलाई न्यूनतम शुल्क तोकिने छ ।
- यस नगरपालिकाभित्र आवश्यकता अनुसार कृषि मण्डी तथा विउ विजनको गौदाम स्थापना गरिने छ ।
- मलखाद्य सहज आपूर्तिको लागि अधिकृत विक्रेताको संख्यामा वृद्धि गरिनेछ ।
- भूमि सम्बन्धी ऐन कानून ल्याई भू-उपयोग नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- अर्गानिक खेतीलाई प्राथमिकता दिई कृषकलाई सुविधा दिइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- कोल्ड स्टोर निर्माणको शुरुवात गरिने छ ।
- सिंचाइको लागी सोलार प्रविधि माध्यमको समरसीयल जडान गरिने छ ।
- निशुल्क कृषि महशुल २०० युनिटसम्म फ्रि ।
- कोशी कटान तथा कोशी वन्यजन्तुबाट आएका जंगली जनावर आतंकबाट बच्नको लागी कोशी बाँध क्षेत्रमा भेपर लाइट जडान गरिने छ ।

१.२ पशुपंक्षि क्षेत्र

- कृषि क्षेत्रका लक्षित वर्गका युवा महिलाहरूलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गरी उत्पादन वृद्धि गर्न साथै वेरोजगारी एवं गरिवी न्यूनिकरण गर्ने उद्देश्यका साथ निर्वाहमुखि पशुपालनलाई व्यवसायीमुखी गरी सम्भाव्यताको आधारमा गाई, भैसी, बाख्रा, बंगुर, कुखुरा (स्थानीय) पालन पकेट संचालन गरिनेछ ।
- दुध उत्पादन बढी हुने वडाहरूमा डेरी पसल तथा दुध संकलन केन्द्र स्थापना गर्दै दुधको बजार व्यवस्थापनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- जनस्वास्थ्यको मापदण्ड अनुसार स्वच्छ सफा खाद्य उपभोगकर्तालाई मुख्य बजार क्षेत्रमा फ्रेस हाउस संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- माछाको बढ्दो माग अनुसार माछामा आत्मनिर्भर हुन पालिका भित्रको नयाँ तथा पुराना पोखरी निर्माण मर्मत सुधार गरी माछाको भुर्रा उत्पादन गर्ने कृषकहरूलाई विशेष अनुदानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- पशुहरूमा लागत कमगर्न घाँसको अहम भूमिका हुने भएकोले समय अनुसारको घासको बीउ उपलब्ध गराउन घासको वीउ बैंक स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- विभिन्न रोगहरूको उपचारको लागि पशुपंक्षी उपचार कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पशुहरूमा लाग्ने महामारी रोग विरुद्ध पशु खोप कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- यस नगरपालिकाको पेडा उत्पादनलाई जोड दिन लक्षित वर्गहरूलाई दुध उत्पादन कार्यक्रमहरू ल्याई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- लम्की रोग फैलिएको वडाहरूमा औषधी तथा शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।

१.३ सहकारी सम्बन्धी नीतिहरू :

- सहकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यगत क्षमता अभिवृद्धिका लागि सहकारी शिक्षा तालिम, COPOMIS प्रविधिको विकास गर्दै आगामी आ.व.बाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सहकारी संस्थाहरूको सघन अनुगमनलाई प्राथमिकतामा राखि संचालन गरिनेछ ।
- सहकारीलाई रोजगारी प्रवर्द्धन र दिगो सम्भाव्यताका आधारका रूपमा विस्तार गरिनेछ ।
- कृषि तथा गैरकृषि सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन गरी उत्पादन बढाईनेछ ।

- कृषि क्षेत्र सग सम्बन्धित उत्पादनको प्रशोधन तथा बजारीकरणको विकास तथा प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सहकारी वित्तिय सेवा प्रविधिको प्रयोगमा वृद्धि एवं विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- स्थानीय उत्पादन तथा अत्यावश्यक वस्तुहरूको आपूर्ति गर्न चक्लाबन्दी खेतीमा जोड दिइने छ ।
- सहकारी संस्थाहरूलाई प्रवर्द्धन गर्न रणनीति योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- स्थानीय सहकारी नीति, कानून प्रतिवेदनका साथै मापदण्ड निर्धारण गरी नियमन समेत गरिनेछ ।

१.४ पर्यटन क्षेत्र :

- आन्तरिक एवं वाह्य पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न लल्ली पार्क देखि खोत्तर देवी हुँदै धारापानी धर्मेश्वरसम्म पैदलमार्ग निर्माण, धर्मेश्वर पर्यटकीय स्थललाई स्तरोन्नती कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ र विष्णु मन्दिर र भजनेश्वर मन्दिर लगायत अन्य मठ मन्दिर, मस्जिदहरूमा आन्तरिक पर्यटन अभिवृद्धि गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नगरमा दुई ठाउँ वाई पास रोडमा स्ट्याच्यु निर्माण गरिने छ ।
- नगर भित्र रहेका धार्मिक, साँस्कृतिक एतिहासिक र प्राकृतिक पूर्वाधारहरूको जिर्णोद्धार, विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- पर्यटकीय स्थलहरूको एकिकृति विकासको लागि पर्यटन गुरुयोजनाको तयारी गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट पर्यटकीय स्थल घोषणा भैसकेको धर्मेश्वर क्षेत्रको योजनाबद्ध विकासका लागि विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गरी सोहि बमोजिम विकासको कार्य संचालन गरिनेछ ।
- धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको वृत्तचित्र निर्माण गरी संचारमाध्यम तथा अनलाईन संचारको माध्यमबाट प्रचार प्रसार गरी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरूलाई आकर्षित गरिनेछ ।
- आन्तरिक पर्यटनलाई बढावा दिने उद्देश्यले यस नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई आन्तरिक तथा वाह्य भ्रमणको विदा मिलाई सो अवधिको सेवा सुविधाको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- वडा नं.६ मा अवस्थित गोर राजा मन्दिरलाई धार्मिक पर्यटकीय स्थलको रूपमा विकास गर्दै लैजाने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- मठ मन्दिर, मस्जिद, चर्च, प्रार्थना गृह, गैड बाबा, दिनाभद्री, सलहेश निर्माण गरिनुको साथै धार्मिक स्थल, पर्यटन स्थलहरूको जिर्णोद्धार तथा संरक्षण गरिनेछ ।

१.५ उद्योग वाणिज्य सम्बन्धी नीतिहरू

- स्थानीय कच्चापदार्थमा आधारित लघु तथा घरेलु उद्यमहरूको प्रावधान गर्न सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गरी उत्पादित वस्तुहरूको बजारीकरणको सुनिश्चितता प्रदान गर्न सहयोग पुग्ने गरी कार्यक्रम तथा बजेट व्यवस्था गर्ने छु ।
- विदेशबाट फर्किएका तथा रोजगारीको खोजमा रहेको व्यक्तिहरूमा रहेको सीपको विवरण समेत रोजगार सूचना केन्द्रमा अद्यावधिक गरी त्यस्तो जनशक्तिलाई स्थानीय तहभित्र उपलब्ध हुने निर्माण, सेवा, व्यवसाय, उद्योग, कृषि, लगायतका क्षेत्रमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत रोजगारी प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउने छु ।
- विभिन्न प्रकारका सम्भाव्य उद्योग तथा व्यवसाय विकास एवं विस्तार गरी नगर क्षेत्रमा उत्पादकत्व, उत्पादन, रोजगार र आय आर्जनका अवसरहरूलाई अधिकतम उपयोग गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्रमा रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नका लागि औद्योगिक क्षेत्रको स्थापना गरी स्वदेशी लगानीकर्तालाई लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- यस न.पा.मा भित्र उद्योग स्थापना गरी रोजगारी सृजना गर्ने साथै नयाँ व्यवसाय गर्नेहरूलाई विशेष सहूलियत प्रदान गरिनेछ ।
- वेरोजगारहरूको हकमा शिप मूलक तालिम प्रदान गरी आय-आर्जनमा आत्मनिर्भर बनाउने कार्यको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउनेछु ।

- व्यापारी मनोबल बढाउन स्थानीय व्यापारीका सम्बन्धमा कञ्चनरूपमा पहिलो कञ्चनरूप व्यापार मेला, २०८०, लगाउन विशेष योजनाकार्यक्रम ल्याउनेछु ।
- यस आ.व.मा कम्तिमा ३ वटा नगर उद्योग संचालन गरिने छ ।
- स्थानीय स्तरमा वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरू श्रम स्वीकृतिपुनः श्रम स्वीकृतिको व्यवस्था गरिने
- उत्पादनस-ग प्रत्यक्ष जोडिने रोजगार र उद्यमशिलता जस्ता कार्यक्रमहरूलाई एकिकृत गरी श्रम बजारको मा-ग अनुसारको सीपयुक्त मानव संसाधन उतपदन जस्ता कार्यमा लगानी गरिनेछ ।
- रोजगार सेवा केन्द्रबाट नागरिकलाई व्यवसायिक सीप विकास, रोजगार प्रवर्द्धन, आप्रवासन लगायतका श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी सेवा तथा सुविधा स्थानीय तहबाट एकिकृत रूपमा प्रदान गर्न नमूना रोजगार सेवा केन्द्र सञ्चालन वमोजिम व्यवस्था मिलाउने ।

२. सामाजिक विकास क्षेत्र

२.१. शिक्षा यूवा तथा खेलकुद :

१. न.पा. भित्र आधारभूत तहबाट एक महिला बिद्यालय र एक नमुना बिद्यालयको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको पेशागत क्षमता अभिवृद्धि गरी शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्न आवश्यक वजेटको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
३. माध्यमिक तहका कक्षा १० तथा ११, १२ का विद्यार्थीहरूका वैज्ञानिक खोज अनुसन्धान मूलक एवम् Innovative तथा scientific प्रतिभाको पहिचान गरी सो क्षेत्रमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरि राष्ट्र निर्माणमा टेवा पुर्याउन आवश्यक वजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
४. विद्यालयहरूमा भौतिक निर्माण अन्तर्गत विद्यालय भवन, फर्निचर, शौचालय, खानेपानी ईत्यादी मर्मत संभारका लागि आवश्यक वजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
५. न.पा. अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरूमा तह गत शिक्षक दरवन्दीको संख्या न्यून भएकोले शिक्षण सिकाई क्रियाकलापमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने भएको हुँदा शैक्षिक गुणस्तर उकास्न नसकिएकोले सो शैक्षिक क्षति न्यूनीकरण गर्न एवम् शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न आवश्यक संख्यामा TML शिक्षक भर्ना गर्न आवश्यक वजेटको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
६. सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको आकर्षण वढाउन विद्यालयहरूलाई सुविधा सम्पन्न बनाइ अभिभावक तथा विद्यार्थीहरूको बढ्दो अंग्रेजी शिक्षा प्रतिको आकर्षण लाई मध्यनजर गर्दै अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठन सुचारु गर्ने गराउने र सो का लागि सरोकारवाला निकायसँग आवश्यक सहयोग तथा समन्वय गर्ने ।
७. सूचना प्रविधिमा पहुँच बढाउन तथा प्रविधिमैत्री विद्यालय बनाउन शिक्षक कर्मचारी तथा विद्यार्थीलाई कम्प्युटर सिप सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरी कम्प्युटर सिपमा दक्ष बनाउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
८. विद्यालयहरूमा आवश्यक मात्रामा कम्प्युटर, प्रिन्टर, ल्यापटप साथै ईन्टरनेटको व्यवस्था गर्ने ।
९. विद्यालयमा विद्यार्थीको पठनपाठनमा वातावरणले प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने हुँदा हरेक विद्यालयमा Green Environment बनाउन विभिन्न फलफूल, फूल तथा अन्य उपयोगि वोटविरुवा वृक्षारोपण गरी सुन्दर, सफा, स्वच्छ Garden निर्माण गर्ने ।
१०. विद्यालय हाता भित्र एवं वाहिरको वातावरण स्वच्छ राख्न विद्यालयमा प्रत्येक हप्ताको शुक्रवार सफाई कार्यक्रम लागू गर्ने त्यसको लागि विद्यालयमा डस्टविन, फिनेल, हार्पिक, साबुन तथा बाल्टिनको व्यवस्था गरिने छ ।
११. स्वच्छ खाने पानीको उचित प्रवन्ध गरिने छ ।
१२. विद्यार्थीको सर्वाङ्गिन विकास गर्नका लागि प्रत्येक हप्ता अतिरिक्त क्रियाकलाप गर्न लगाउने र सो का लागि विद्यालयलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।
१३. नगर स्तरीय अतिरिक्त क्रियाकलाप (खेलकुद, नाचगान, वृतत्वकला, वादविवाद) संचालन गर्ने गराउने ।
१४. शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सफल हुने योग्य, दक्ष तथा सक्षम प्र.अ., शिक्षक, वि.व्य.स. अध्यक्ष तथा विद्यालय लाई वि.व्य.स. को निश्चिन्त मापदण्डका आधारमा मूल्याङ्कन गरी छनौटमा परेकाहरूलाई थप उत्प्रेरित गर्न पुरस्कारको व्यवस्था गरिने छ ।
१५. अन्तर विद्यालय अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रम संचालन गर्ने र विद्यालयको समग्र पक्षको सुधार गरिने छ ।
१६. शिक्षकलाई आचारसंहिताको पूर्ण पालना गर्ने गर्न लगाउने आचारसंहिता उलंघन गर्ने तथा काम कर्तव्य र अधिकार पालना नगर्ने शिक्षकलाई दण्डको व्यवस्था गर्न आवश्यक कदम चाल्ने ।

१७. आ.व. २०८०।०८१ का लागि न.पा. अन्तर्गतका सामुदायिक विद्यालयहरूमा आधारभूत तहका कक्षामा (१-३)स्थानिय मातृभाषाको पठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागु गरी छात्र/ छात्रालाई मातृभाषामा शिक्षाको माध्यमबाट अध्ययन अध्यापन गराई सिकाईमा प्रभावकारिता ल्याउन स्थानिय मातृभाषाको संरक्षण, संवर्द्धन र विकास गर्नका लागि आवश्य् बजेटको व्यवस्था मिलाइने छ ।
१८. साक्षर कंचनरुप नगर पालिका घोषणा गर्न लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्ने छ ।
१९. एक बिद्यालय कम्तिमा एक बाल विकास शिक्षकको व्यवस्था को लागि बजेट व्यवस्था पन गर्ने छ ।
२०. कञ्चनरुप नगरपालिका भित्र एक बहिरा विद्यालय स्थापना गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. खेलकुदको माध्यमबाट कञ्चनरुप न पा को पहिचान बनाउन प्रत्येक वर्ष नगर स्तरीय मेयरकप खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिने छ।
२२. व्यवस्थित र मर्यादित परीक्षा सञ्चालन गर्न कक्षा १ देखि ९ सम्मका नगर स्तरीय परीक्षा संचालन गर्ने नीति लिइने छ ।
२३. नगर भित्रका सबै विधालयलाई समान रुपमा पहिचान दिलाउन र साँस्कृतिक मूलक पहिचानका लागि सबै विधालयहरूलाई "एक रंगको रंगी, मिथिला चित्रकला" बनाइने छ ।
२४. एस इ इ विधार्थीका लागि निशुल्क इन्ट्रान्स कक्षा संचालन तथा विभिन्न तहका विधार्थीहरूका लागि लोकसेवा कक्षा संचालन गर्ने नीति ल्याउनेछ ।
२५. मेयर छात्रवृति कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।
२६. सम्पूर्ण सामुदायिक विधालयहरूमा निशुल्क सेनेटरी प्याड भेन्डिंग मेसीन जडान गरिनेछ ।
२७. वालविलकासँग मेयर टलिभिजन कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

२.२ स्वास्थ्य

१. " स्वस्थ नगरपालिका,समृद्ध नगरपालिका " नाराको साथ कंचनरुप नगरपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखि विशेष कार्यक्रमहरू संचालनमा ल्याईनेछ ।
२. जनताको प्राथमिक स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तर तथा स्तरिय बनाउदै कंचनपुर नगर अस्पताल कंचनपुरमा विशेषज्ञ सेवा सहित २४ सौ घण्टा, फार्मेशी, ल्याब, भिडियो एक्स-रे लगायका सेवा संचालनमा निरन्तरता दिइने छ ।
३. मृगौला रोगीहरूको स्वास्थ्य रक्षाका लागि मृगौला डायलाईसिस केन्द्र संचालनमा ल्याईनेछ साथै निःशुल्क डायलाईसिसको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
४. वर्थिङ्ग सेन्टरहरूलाई थप व्यवस्थित बनाउन आवश्यक उपकरणको सहित दक्ष प्रसुतिकर्मिबाट प्रशुति गराउन प्रोत्साहन गरी प्रशुति अवस्थामा भएको जटिलताको व्यवस्थापन गर्न कंचनपुर नगर अस्पतालमा अप्रेशन सहितको(CEONC) सेवा संचालनमा ल्याईनेछ साथै कंचनरुप नगरपालिका लाई **पुर्ण संस्थागत प्रसुति सेवा (ZERO HOME DELIVERY)** घोषणा गरिनेछ ।
५. कञ्चनरुप नगरपालिकाभरीको गर्भवती महिलालाई प्रसुती सेवाको लागि नगरभरीको वर्थिङ्ग सेन्टरमा आउन तथा जटिलता भई बाहिर प्रेषण गर्नु पर्दा निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवालाई निरन्तरता दिइनुको साथै सर्प दंश पिडित विरामीहरूको लागि पनि निःशुल्क एम्बुलेन्सको व्यवस्था मिलाइने छ ।
६. गर्भवती महिलालाई भिडियो एक्स-रे सेवा, क्याल्सियम चक्री र फोलिक एसिड चक्री तथा सुत्केरी महिलाको लागि निःशुल्क स्यानटरी प्याडको व्यवस्था मिलाई "सुरक्षित मातृत्व नगर घोषणा" को लागि आवश्यक पुर्वाधार सहित वर्थिङ्ग सेन्टरहरूलाई सुविधा सम्पन बनाईनेछ साथै नगरपालिका अन्तर्गत वर्थिङ्ग सेन्टरहरूको विस्तार गरी बिभिन्न कार्यक्रम संचालनमा ल्याईनेछ ।
८. गर्भवती सेवा,प्रसुति सेवा,सुत्केरी सेवा र बालबालिकाको लागि पोषण लाई स्तरीय तथा सेवा मूलक बनाउन " हेलो सिस्टर" कार्यक्रम लाई बिस्तार तथा प्रविधि मैत्रि सहित निरन्तरता दिई कंचनरुप नगरपालिकालाई **पोषण मैत्री/आमा र बालबालिका मैत्री** स्वास्थ्य संस्थाको रुपमा बिस्तार गरिनुको साथै साथै " **गर्भवती महिला संग मेयर**" कार्यक्रम निरन्तरता दिइनेछ ।
९. पुर्णखोप नगरपालिका दिगोपनाको लागि तथा सेवा पहुँचमा बृद्धिको लागि नियमित खोप सेवा लाई प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकामा संस्थागत खोप क्लिनिक संचालन गरी प्रत्येक हप्ता खोप सेवा संचालनमा ल्याईनेछ ।

१०. स्थानीय स्तरबाटै बालबालिकाको नियमित तौल तथा पाखुराको जाँचको व्यवस्थाको साथै कुपोषित बालबालिकाको समयमै पहिचान तथा व्यवस्थापन गर्ने साथै कंचनरूप नगरपालिकामा पोषण पुनर्सथापन केन्द्र संचालनमा ल्याई " **पुर्णपोषण युक्त नगरपालिका घोषणा** " गरिनेछ ।
११. पोषण मैत्री नगरपालिकाको लागि नगरपालिका अन्तर्गतका गाँउ स्तरमा " **नमूना पोषण गाँउ** " को अवधारणालाई विस्तार तथा प्रभावकारी बनाई बहुक्षेत्रिय पोषणको प्रभावकारितालाई बढी गरिनेछ ।
१२. कंचनपुर नगर अस्पतालमा मानसिक परामर्श केन्द्र तथा मानसिक रोगीको व्यवस्थापनको लागि सुधार केन्द्र निर्माण तथा संचालन गरिनेछ ।
१४. महिला स्वास्थ्य स्वम सेविका लाई आर्थिक रूपमा आत्म निर्भर बनाउन निजहरूको संलग्नतामा **महिला स्वास्थ्य स्वम सेविका स्यानिटरी उद्योग** संचालनमा ल्याई नगरपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण महिलाहरूको लागि स्वास्थ्य संस्थाबाट निःशुल्क स्यानिटरी प्याडको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१५. सबै नागरिकको स्वास्थ्य विमामा पहुँच गराई नसर्ने रोग भएको बिरामि (मधुमेह, उच्च रक्तचाप, क्यान्सर) लगायतका बिरामिका पेन कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६. प्रत्येक वडामा क्षयरोग निदानका लागि खकार परीक्षण शिबिर तथा प्रभावकारी कार्यक्रम संचालनको निरन्तरता दिइ कञ्चनरूप नगरपालिकालाई "**क्षयरोग मुक्त नगर घोषणा**" गरिने छ ।
१७. "जेष्ठ नागरिक जिवन सुरक्षा" कार्यक्रम संचालनमा ल्याई जेष्ठ नागरिकहरूको लागी निःशुल्क स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१८. कञ्चनरूप नगरपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई किशोर किशोरी मैत्री तथा बाल मैत्री स्वास्थ्य संस्थाको रूपमा संचालन गर्न आवश्यक सेवाको साथै पुर्वाधारको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१९. नगरपालिका अन्तर्गतका विपन्न तथा अन्य महिलाहरूमा रहेको आङ्ग खस्ने रोगको स्कृनिङ्ग गरी साथै अङ्ग खस्ने रोगबाट पिडित महिलाहरूलाई समेत स्वास्थ्य विमा संग जोडि निःशुल्क पाठेघरको रोगको निदान उपचार र शल्य क्रियाको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२०. महिला हरूमा हुने पाठेघरको मुखको क्यान्सर तथा स्तन क्यान्सरको रोकथाम तथा उपचारको आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२१. विपन्न तथा महिला स्वास्थ्य स्वम सेविका परिवारको लागि निःशुल्क स्वास्थ्य विमाको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२. कंचनपुर नगर अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी तथा आधारभुत स्वास्थ्यकेन्द्रहरूबाट प्रदान गरिने खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन् स्वास्थ्य, पोषण लगायतका सेवाहरू र उपचारात्मक सेवाको लागि आवश्यक औषधी, उपकरण तथा सामग्री को प्रयाप्त व्यवस्था सहित दरवन्दी अनुसारको जनशक्तिको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२३. नगरपालिका अन्तर्गतका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको आफ्नै जग्गा, भवन तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा औजार उपकरणको अभाव हुन नदिन आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२४. कंचनरूप नगरपालिकाको १२ वटै वडाहरूमा **Health and Well-Being Center** (स्वस्थ तथा निरोगी केन्द्र)को स्थापना गरि "**योग गरौं निरोग रहौं**" भन्ने अवधारणालाई दैनिक व्यवहारमा ल्याईनेछ ।
२५. यस कंचनरूप नगरपालिका अन्तर्गतका ४ वटा वर्थिङ्ग सेन्टरको सेवालालाई विस्तार गरी MBBS डाक्टरबाट सेवा संचालनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२६. कंचनरूप नगरपालिका अन्तर्गतका साबिक वडाहरूमा अ.न.मी. हरुद्वारा घरदैलो सेवा (**Roaming ANM service**) को व्यवस्था मिलाईनेछ ।
२७. कुपोषणबाट ग्रसित सुनौलो हजार दिनका महिला तथा बालबालिकाहरूको लागि बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै सन्तुलित पोषण र विविधतायुक्त खानाको लागि सचेतना मुलक कार्यक्रम, पोषण झोला तथा पोषिलो आहारा बितरण कार्यक्रमको साथै सबै वडाहरूमा पोषण केन्द्र स्थापनाको साथै नगर अस्पतालमा पोषण पुनर्स्थापना केन्द्र संचालनमा ल्याईनेछ ।
२८. स्वास्थ्य संस्था तथा वर्थिङ्ग सेन्टरहरूबाट दिदै आएको सेवालालाई थप गुणस्तरिय तथा सेवा मुलक बनाउन स्वास्थ्य कर्मिहरूलाई उच्च शिक्षाको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

२९. खोप, सुरक्षित मातृत्व, प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण जस्ता जनस्वास्थ्यसंग सम्बन्धित आधारभूत सेवालाई प्रभावकारी बनाउन महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको उचित सम्माण तथा सेवा सुविधामा बृद्धि गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३०. सरकारी तथा गैर सरकारी अस्पताल, स्वास्थ्य संस्था संग समन्वय गरी नगरभरिको जनताको लागी घुम्ति तथा घर दैलो स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ साथै स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाउन टेलि मेडिसिन सेवा संचालनमा ल्याईनेछ ।
३१. स्तनपान सम्बन्धि विभिन्न जनचेतना मुलक कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइ कंचनरूप नगरपालिकालाई "पुर्ण स्तनपान नगरपालिका घोषणा" गरिनेछ ।
३२. आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन आयुर्वेद औषधालयमा विशेषज्ञ डाक्टरको व्यवस्था मिलाई सेवालाई विस्तार गरिनेछ ।
३३. किशोरीहरुलाई पाठेघरको मुखको क्यान्सर बिरुद्धको खोप दिईनेछ साथै स्तन क्यान्सर निदान र उपचारलाई सरल तथा सहज बनाउन विशेष किसिमको कार्यक्रम संचालनमा ल्याईनेछ ।
३४. किशोरीहरुमा बढदो रक्तअल्पता लाई न्यूनिकरणको लागि हेमोग्लोबिन जाँच तथा दिसा जाँच शिविर संचालन गरी आईरन चक्री तथा जुकाको औषधि नियमित बितरणको व्यवस्था मिलाईने छ ।
३५. कंचनरूप जनस्वास्थ्य प्रयोगशालाबाट उच्च स्तरिय ल्याव सेवाको व्यवस्था मिलाउनुको साथै हरेक नागरिकलाई सुलभ जाँचको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
३६. गरिव, विपन्न दलित परिवारलाई लक्षित गरी विभिन्न समयमा मेयर संग निःशुल्क घरदैलो स्वास्थ्य शिविरको साथै विशेषज्ञ स्वास्थ्य शिविर संचालन कार्यमा निरन्तरता दिइनेछ ।
३७. निशुल्क स्वास्थ्य विमा अति विपन्न परिवारलाई कम्तिमा ६०० परिवारलाई गरिने छ ।
३८. प्रा स्वा के कंचनपुर हाल नगर अस्पतालमा स्तरोन्नती भैसकेकोले वडा नं ८ अन्तर्गतका नागरिकहरुको Preventive Health लाई मध्यनजर राखदै छुट्टै शहरी स्वास्थ्य इकाइको स्थापना गरिनेछ ।
३९. खोप सेवा तथा गाउघर क्लिनिक सेवालाई व्यवस्थित तरिकाले संचालन गर्न नगरपालिका अन्तर्गतका सबै खोप क्लिनिकहरुको आफ्नै भवन निर्माण गरिनेछ ।
४०. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन स्वस्थ्य आमा समूहको पुनर्गठन गरी भौगोलिक विकटता तथा पहुँच नपुगेको सामुदायहरुको स्वास्थ्य सेवाहरुको लागि थप महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

२.४ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण :

- ज्येष्ठ नागरिकको संजालिकरण, सम्मान र स्वास्थ्य परीक्षणको लागि विशेष सहयोग कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- बालश्रम मुक्त नगर बनाउने अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपाङ्गताहरुको हकहित संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको आवश्यकता पहिचान गरी सहायक सामाग्री उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संभाव्यता अध्ययन गरी वीउपूजी समेतको वस्तुगत टेवा र शीपमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- बालिकाहरुको विशेष संरक्षणका लागि आत्मरक्षा तालिम (Self-defense training) सञ्चालन गरिनेछ ।
- एकल महिलाहरुको शीप तथा दक्षता अभिवृद्धिका लागि सशक्तिकरणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बाल विवाह, दाइजो, बालश्रम, दहेज प्रथा, बहु विवाह, बोक्सीको आरोप जस्ता सामाजिक कुरीती अन्त्यका लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी यसको अन्त्य गर्ने नीति लिइने छ ।
- नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुने उपभोक्ताहरुमा महिला/दलित, अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरुलाई अनिवार्य रुपमा सहभागी गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- सडक तथा अनाथ बालबालिकाहरुको आपत्तकालिन उद्धार तथा राहत र पुनस्थापना कार्यक्रम स्थानीय संघ-संस्थाहरूसंगको साभेदारीमा संचालन गरिनेछ ।

- विभिन्न प्रकारका हिंसाबाट पिडित महिलाहरूलाई तत्काल उद्धार गर्नको लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष सञ्चालनामा ल्याई सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
- ज्येष्ठ नागरिकहरूको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई नयाँ पुस्तामा हस्तान्तरण गर्नका लागि पुस्तान्तर वीच अन्तरकृया कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- वालश्रमिकहरूलाई उनीहरूको परिवारलाई आर्थिक उपार्जनका क्षेत्रमा सहयोग गर्न विज्ञ पूजी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- विपन्न, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारू, मुस्लिम तथा अल्पसंख्यकहरूको विकास र उत्थानका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- महिला, बालबालिका, सामाजिक एवं आर्थिक रूपले कमजोर वर्ग र अल्पसंख्यकका सरोकारवाललाई मूलप्रवाहीकरण गरी दिगो विकास लक्ष्यको कोही नछोडिऊन (No one leave behind) भन्ने सिद्धान्त अवलम्बन गरिनेछ ।
- किशोर किशोरीका लागि व्यवहारिक र जीवनपयोगी सीप प्रदान गरिने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति र विशेष गरी महिलामाथि हुनसक्ने हिंसा अन्त्य गर्दै रोजगारी र स्वरोजगारी उन्मुख कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- बाल अधिकार संरक्षण तथा सम्बर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिला सेफ हाउसलाई थप व्यवस्थित गरी सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याइने छ ।
- बालमैत्री शासन दिगोपनका लागि बालमैत्री स्वयं सेवकलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि पालिकाबाट गरिने सेवाहरू निःशुल्क गरिनेछ ।
- विपन्न दलित छोरीको विवाहमा नगरबाट सहयोग गर्ने ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिले घर तथा आवास निर्माण गर्दा घर नक्सा निःशुल्क गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा कार्यरत महिला कर्मचारीहरूका लागि लैङ्गिकमैत्री स्तनपान कक्षाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- सुनाइ सम्बन्धी अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई वातावरण मैत्रीका लागि दोभाषेलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- घटना दर्ता सप्ताह अभियान सञ्चालन कार्यक्रम ।
- वडा सचिवहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि (सूचना प्रविधि सम्बन्धमा) १५ दिने कार्यक्रम ।
- जनप्रतिनिधी र वडा सचिवहरूलाई व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम ।
- १२ वटा वडामा व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा र गुनासो सुनुवाई सम्बन्धी निःशुल्क दर्ता शिविर सम्बन्धी कार्यक्रम ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा, राष्ट्रिय परिचयपत्र लगायत गुनासो सुनुवाई सम्बन्धी सूचना सम्प्रेषण तथा प्रचार प्रसार कार्यक्रम ।

२.५ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी नीतिहरू

- हाल सञ्चालनमा रहेका र अब सञ्चालनका लागि अनुमति लिने गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था र सहकारी संस्थाले नगरपालिकामा दर्ता अनुमति लिनु पर्नेछ । यसको लागि नगरपालिकाबाट नियम एवं कार्यविधि बनाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
- नगर भित्र दर्ता भएका गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था र सहकारी संस्थाको नियमन, खारेजी र विघटन गर्न अधिकार नगरपालिकाको हुनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र कार्य गर्न चाहने गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, सहकारी संस्थाहरूले आफ्नो कार्यक्रम र बजेट नगरसभाबाट स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गराउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर-सरकारी संघ/संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी स्वास्थ्य, शिक्षा, पोषण, बाल संरक्षण, खानेपानी तथा सरसफाई, विपद् जोखिम न्यूनिकरण र बाल केन्द्रित योजना तर्जुमा कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिने र नगरको प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा परिचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

२.६ संस्कृती प्रवर्द्धन

- संस्कृती संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि ऐतिहासिक पुरातात्विक सांस्कृतिक, धार्मिक महत्वका पूर्वाधारको निर्माण, संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- नगरभित्र परम्परादेखि चलिआएका धार्मिक एवं सांस्कृतिक मेला तथा पर्वहरूलाई संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्नका लागि तोकिए बमोजिम आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइनेछ ।
- लोपोन्मुख रूपमा रहेका संस्कृती तथा सम्पदाहरूलाई जगेर्ना र संरक्षण गर्न विशेष सहयोग र सहजिकरणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्पदाहरूको खोज अनुसन्धान, निर्माण, जिर्णोद्धार तथा संरक्षणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

३. पूर्वाधार क्षेत्र :

३.१. सडक तथा पुल

- पूर्वाधार योजनाहरूको लागत इष्टिमेट, स्थलगत अनुगमन तथा मुल्यांकन कार्यलाई छिटो, छरितो तथा प्रभावकारी तवरले सम्पन्न गर्नका लागि जनशक्तिलाई आवश्यक तालिम, प्रविधिगत सहयोग तथा टुल्सहरूको उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- पूर्वाधार विकासका लागि आवश्यकता अनुसार सर्वेक्षण, डिजाइन, सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत परियोजना दस्तावेज डि पि आर तयारी आदि कार्यको मापदण्ड निर्धारण गरी प्राविधिक अध्ययन गरिनेछ । यस्तो कार्यमा प्रदेश, संघीय सरकार तथा विकास साझेदारसँग समन्वय गरी नगरपालिकाभित्र उचित संयन्त्र निर्माण र सहयोग परिचालन गरिनेछ ।
- योजनाको कार्य गर्ने क्रममा प्राविधिक त्रुटी नाप जाच गर्न अति आवश्यक देखिएकोले नगरपालिका भित्र आफू नै ल्याबको स्थापना गरिनेछ ।
- उज्यालो कञ्चनरूपको अवधारणा अनुरूप प्रत्येक टोल टोल जोडिने सडकहरूमा सोलार, टावरबत्ति प्रविधिको माध्यमबाट सडकबत्ति जडान गरिने छ ।
- नगरपालिकाको सम्पूर्ण वडा तथा सम्पूर्ण शाखाहरूको काम कार्यको निगरानी गर्न सि सि टि भी क्यामेरा जडान गरिनेछ ।
- कञ्चनरूप नगरपालिकाभित्र सेवा सुविधायुक्त बसपार्क निर्माणको पहल गरिने छ ।
- सबै वडा, टोल जोड्ने पक्की सडक, ढल तथा कलभर्ट गुणस्तरीय तरिकाले गरिनुको साथै समय समयमा मर्मत सम्भारमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।

३.२ सिंचाई

- कृषियोग्य जमिनको पर्याप्तताका वावजुद उत्पादन र उत्पादकत्वको अवस्था कमजोर रहेको यस नगरभित्रका खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउनका लागि साना सिंचाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- डिप बोरिंग मार्फत खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई उपलब्ध गराउन कृषि विद्युतीकरणलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । यसका लागि विद्युत प्राधिकरणको स्थानीय कार्यालयसंग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

३.३ भवन तथा शहरी विकास

- यस कञ्चनरूप न.पा.मा सञ्चालन भईरहेका र हुने क्रममा रहेका कन्सलटेन्सीहरूको दर्ता नविकरण अनिवार्य गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- घरनक्सा डिजाइन ड्रोइङ्ग पेशामा आवद्ध कन्सलटेन्सी तथा प्राविधिकलाई अनिवार्य रूपमा सूचीकृत हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- घरनक्सा डिजाई ड्रोइङ्ग गरे वापत सेवाग्राहीसँग कन्सलटेन्सीले लिने दस्तुरमा एकरूपता ल्याउन न.पा.स्वयंले शुल्क निर्धारण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- यस नगरपालिकाले MTMP बनाई भवन मापदण्ड २०७२ तथा राष्ट्रिय भवन संहिता २०६० अनुसार लागू गर्नेछ ।

- नक्सा पास तथा अभिलेखिकरण प्रकृत्यालाई प्रभावकारी तथा पारदर्शिता बनाउनलाई Online Building permit system software सञ्चालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- भवन निर्माणसँग आवद्ध भएको यस नगरपालिका भित्र रहेको निर्माणकर्मी, ठेकेदार र डकर्मीहरूको लागि तालिम गोष्ठीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- निजी तथा सार्वजनिक भवन निर्माण गर्दा अनिवार्य रूपमा नक्सा पास गराई मात्र निर्माण गर्नु पर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- नगरभित्रको ढल निकासको उचित प्रवन्ध गर्नका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा ढल निकास गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । सो गुरुयोजना बमोजिम मात्र ढल सम्बन्धी योजनाहरूमा बजेट विनियोजनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र बन्ने सबै घर मापदण्ड अनुसार भुकम्प प्रतिरोधात्मक घर निर्माण हुनेछन् ।
- भू“उपयोग योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- व्यवस्थित बस्ती विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने छ ।
- व्यवस्थित बस्ती घडेरी विकास सम्बन्धी कामका लागि स्वीकृत मापदण्ड अनुसार कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- गरिव घर पहिचान र सुकुम्वासी तथा अव्यस्थित घरपरिवार व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- कृषियोग्य जमिनमा बस्ती विकासलाई निरूत्साहन गरिनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने सबै प्रकारका निजी, सार्वजनिक तथा सरकारी भवनहरू नगरपालिकाको इजाजत प्राप्त गरी मात्र निर्माण हुने व्यवस्थालाई कडाइका साथ लागू गरिनेछ ।
- भवन निर्माण नक्सा पास गर्दा अनिवार्य रूपमा एक घर एक चर्पी दुई विरूवा रोप्ने परिपाटीको थालनी गरिनेछ ।
- भवन सम्पन्नताको प्रमाणपत्र दिँदा सार्वजनिक स्थलमा रहेको निर्माण सामाग्रीहरू हटाएपछि मात्र प्रमाण-पत्र उपलब्ध गराइनेछ ।
- साविक नगरपालिका घोषणा हुँदा निर्मित भवनहरू र बस्ती विकास शहरी योजना तथा भवन निर्माण यथाशिघ्र अभिलेखिकरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ । त्यस्ता मापदण्ड पुरा नभएका साविक निर्माण भई सकेका भवनहरूलाई नगरकार्यपालिकाको बैठकबाट आवश्यक प्रकृत्या तोक्यो अभिलेखिकरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र नगर बस सेवा संचालनमा ल्याई न्यूनतम शुल्कमा बस सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- निजी घरहरूको लागि घर नं. प्रदान गरिनेछ ।
- अभिलेखिकरण गर्न कार्यविधि बनाई सर्वशुलभ गरिने छ ।
- इलाका प्रहरी, इलाका प्रशासन कार्यालय लगायत सरकारी संरचनाहरूलाई जग्गा उपलब्ध गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।

४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

४.१ वन तथा भुसंरक्षण

- “जहाँ बाटो त्यहाँ रुख त्यसैले ल्याउँछ परम सुख” भन्ने प्रदेश सरकारले लिएको नारालाई साकार पार्न आगामी बाटो निर्माण गर्दा नगरपालिकाबाट सञ्चालित प्रत्येक योजनामा नारा अनुरूप अनिवार्य विरूवा रोप्ने नीति लिइनेछ ।
- सडक क्षेत्र, सार्वजनिक स्थल, नदी किनार, वनक्षेत्र लगायत निजी क्षेत्रमा समेत वृक्षारोपण गरी हरियाली प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- कञ्चनरूप नगरलाई हरित नगरीको रूपमा विकास गर्न संघीय सरकारको नीति अनुरूप एक नागरिक एक फलफूलको विरूवा रोप्ने कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा लागू गरिनेछ ।
- नगरपालिकाले पानीको श्रोतको सदुपयोग गरी भैरहेको पोखरी, तालहरूमा माछा पालन गर्ने तथा इच्छुक कृषक तथा फार्महरू परिचालन गरी मत्स्य पालनलाई बढावा दिइनेछ ।

- नगर भित्रको राष्ट्रिय वन, सामुदायिक वन संरक्षण र सामुदायिक वन व्यवस्थापन समितिको क्षमता अभिवृद्धि गरी खाली प्रति जग्गामा वृक्षारोपण गरी हरियाली नगर बनाउने नीति लिइने छ ।

४.२. विपद व्यवस्थापन

- विपदको रोकथाम तथा न्यूनीकरणको लागि पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुर्नलाभका कार्यक्रम संचालन गर्न स्थानीय विपद व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिएको छ ।
- पूर्वाधार विकासका क्रियाकलापहरु संचालन गर्दा विपद जोखिम संवेदनशीलतालाई केन्द्रविन्दुमा राखी कार्यान्वयन गर्न सघाउ पुग्ने गरी डिजाइन तथा इष्टिमेट गर्न व्यवस्था मिलाइएको छ ।
- नगरस्तरीय विपद व्यवस्थापन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- विपदको पुर्वतयारी र त्यसको क्षतिको न्यूनिकरण गर्नको लागि क्षेत्रगत रणनीति तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- सम्भावित प्रकोपको नियन्त्रणको लागि उपयुक्त ठाउँमा बाँध, तटबन्ध, पुल तथा निकासहरुको उचित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- विकासबाट हुन सक्ने विनासलाई न्यूनिकरण गरी विकासलाई दिगो बनाउन अधिकतम रूपमा श्रममुलक प्रविधिमा जोड दिइनेछ । साना विकास योजनामा मेसिनरी सामाग्रीहरुको प्रयोगलाई निरूत्साहित गरिनेछ ।
- विपदको समयमा आपतकालिन उद्धार र राहतको लागि खुला सार्वजनिक स्थानको पहिचान गरी आपतकालिन आश्रयस्थलको रूपमा विकास गरिनेछ । आपतकालिन समयमा आइपर्ने खाद्यान्न र पानीको व्यवस्था गर्न स्थानीय व्यापारी वा संघसंस्थासंग वार्षिक संभौता गरी तोकिएको परिमाणको खाद्यान्न र पानीको संचितिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- विपदबाट हुनसक्ने क्षतिको तत्काल उदार, राहत र पुर्नस्थापनाका लागि आवश्यक जनशक्ति, सामाग्री खरीद तथा श्रोतको पहिचान गरिनेछ ।
- विपद व्यवस्थापन कोषको प्रयोगलाई अभि व्यबस्थित गर्न कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ ।
- चुरे पहाडबाट उत्पति भएका महली, सुन्दरी, पौडा, बान्द्रा, राई खोला, बघुवा, बभना र खोत्तरदेवी खोला आदी नदी नालाहरुबाट वर्षाको समयमा आउने भेल बाढीबाट हुने क्षति र कटान रोक्नको लागि सघन रूपमा नदी नियन्त्रण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसंग समेत आवश्यक बजेटको व्यवस्थाका लागि पहल गरिनेछ ।
- वन्यजन्तु तथा हात्ति आतंकबाट हुने मानवीय, आर्थिक तथा भौतिक क्षती हुन नदिन संघीय सरकार, प्रदेश सरकारसंग समन्वय र सहकार्य गरी रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि आवश्यक कदम चालिनेछ ।
- जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, व्यवस्थापन, योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न दक्ष जनशक्तिको विकास गर्न तालिम, गोष्ठी सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- विपद व्यवस्थापन गर्न विपद प्रतिकार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- प्लाष्टिक भोलाको सट्टा सुती, जुट वा कागजका भोला प्रयोगमा ल्याईने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- एम्बुलेन्स, दमकल, जस्ता सेवालालाई चौबीसै घण्टा संचालन हुने गरी तयारी हालतमा राख्न आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छ ।

४.३ फोहोरमैला व्यवस्थापन

- नगरपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न उद्योग वाणिज्य संघसंग समन्वय सहकार्य गरी व्यबस्थित गरिनेछ । यसको लागि आगामी आर्थिक वर्ष भित्र फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि डम्पिंग साईटको निर्माणलाई पूर्णता दिई संचालनमा ल्याइनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि घर नक्सा पास गर्दा अनिवार्य रूपमा शौचालय र सेफ्टी ट्यांकी निर्माण गर्नुपर्ने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रभित्र छोडिने छाडा पशु चौपाया, सडक किनारामा पशु बाँध्ने प्रणालिलाई निरूत्साहित गरिनेछ । सार्वजनिक स्थलमा छाडिएका छाडा पशुहरुलाई नियन्त्रणमा लिइ कान्जी हाउसमा राखिने व्यवस्था गरिनेछ ।

- नगर क्षेत्रलाई सुन्दर सफा र स्वच्छ बनाउन फोहर व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त ठाउँहरूमा डस्टबीनको व्यवस्थापन गरी सरसफाई सम्बन्धी विशेष योजना ल्याइने छ ।
- सार्वजनिक स्थलमा निर्माणाधिन सार्वजनिक शौचालयहरू आगामी आ.व.मा निर्माण सम्पन्न गरी संचालनमा ल्याइनेछ । तिनिहरूको नियमित सरसफाई र मर्मत सम्भारको उचित व्यवस्था मिलाइने छ ।
- यस नगरपालिका क्षेत्र भित्रको मुख्य स्थानहरूमा सार्वजनिक शौचालय र भिड भाड हुने स्थानमा घुम्ती शौचालयको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नियमित फोहर संकलनको लागि नगर ट्यांकरको उपयुक्त व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- लामखुट्टे नियन्त्रणको लागि घर घरमा विषादी छर्किने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

४.४ जलाधार संरक्षण

- वन जंगल, वन्यजन्तु, ढुंगा, गिटी बालुवा, नदी, खोला, खानी आदि प्राकृतिक श्रोतहरूको पहिचान गरी वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनले तोकेको परिमाणमा मात्र उत्खनन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- पानीको श्रोत, मुहान, पोखरी, तलाउ लगायतका जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वन पैदावार, ढुंगा, बालुवाको चोरी निकासीलाई नियन्त्रण गरी करको दायरामा ल्याउन ठेक्का बन्दोबस्त गरिनेछ ।

४.५ वारूणयन्त्र संचालन र व्यवस्थापन

- वारूणयन्त्र संचालनको लागि आवश्यक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वारूणयन्त्र संचालनको लागि आवश्यक पर्ने जनशक्ति गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वारूणयन्त्रको सुरक्षा, मर्मत र तयारी अवस्थामा राख्नका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिने छ ।

५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

५.१ मानव संशाधन विकास

- नगरपालिकाबाट प्रदान हुने सेवाहरू चुस्त दुरुस्त बनाउन नगरपालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण शाखा, उप-शाखा तथा मातहतका सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा विद्युतिय हाजिरीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जनप्रतिनिधिहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यकता को पहिचान गरी सोही अनुसार सञ्चालन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रदान हुने सेवाहरूलाई पारदर्शी, जवाफदेही, नियमित, मित्तव्ययी बनाइनेछ । यसका लागि सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परिक्षण, सामाजिक परिक्षण, खर्च सार्वजनिकीकरण, गुनासो व्यवस्थापन, लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट निर्माण र विश्लेषण जस्ता विधि अपनाइनेछ ।
- पत्रकारिता क्षेत्रलाई मर्यादित तथा व्यवस्थित गर्न पत्रकारहरूलाई तालिम, सम्मान साथै पुरस्कृत गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- उत्कृष्ट काम गर्ने उपभोक्ता समितिलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- स्मार्ट सिटी डिजिटल न.पा अत्रधारणा अनुरूप यस न.पा. भित्रका मुख्य चौकहरूमा सि.सि. टिभी क्यामरा फ्री वाईफाई जडान गरिने छ ।
- कञ्चनरूप नगरपालिकाको सेवा कार्यालयहरू, हाटबजारहरूलाई अत्यावश्यक पर्ने जग्गा लिन जग्गाधनी र न.पा. बीचको संभौता वा मुआब्जामा आवश्यक बजेट विनियोजन गरी सम्बन्धित निकायद्वारा अधिकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- न.पा. कार्यालय र अन्तर्गतका प्रत्येक वडामा हेल्प डेस्क राखिनेछ ।

५.२ न्यायिक समिति सम्बन्धी नीति:

- न्यायिक समितिले कानून बमोजिमको विवादहरूमा न्याय निरूपण सर्वसम्मत गर्ने ।
- विवादको सम्बन्धमा न्यायकर्ता सदस्यहरूको कुनै पनि प्रकारको स्वार्थ रहेमा त्यस्तो व्यक्तिले विवादको कारवाही किनारा लगाउन पाउने छैन ।
- विवादको निरूपण गर्दा सम्भव भएसम्म मेलमिलापलाई प्राथमिकता दिई दुवै पक्षको सहमतीमा जीत जीतको मूल्यमान्यतालाई मिलापत्र गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- न्यायिक समितिलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि त्यस समितिका सदस्यहरूलाई न्यूनतम पुर्पक्ष र कार्यविधि एवं अधिकारको तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- न्यायिक समितिको व्यवस्थापनको लागि नगरपालिकाले छुट्टै कानूनी शाखा र कानूनी सल्लाहकारको व्यवस्था गरी न्याय सम्पादन कार्यलाई कार्यान्वयन गरिदै गएकोमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- न्यायिक समितिले मुद्दा तथा विवादको सुनुवाईको क्रममा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विज्ञ र सरोकारवालाहरूको सहायता लिन सकिनेछ ।
- प्रत्येक वडामा सामुदायिक मेलमिलाप समिति गठन गरी सामुदायिक मेल मिलापकर्ताहरूलाई ४८ घण्टे तालिम गर्ने व्यवस्था मिलाई आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।

५.३ शान्ती सुरक्षा सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमः

- नगर भित्रको सार्वजनिक आवगमन सुव्यवस्थित गर्न र विभिन्न चाडपर्व, मेला, महोत्सव, प्रदर्शनीलाई व्यवस्थापन गर्न नगर प्रहरी परिचालित गरी स्थानीय सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी प्रभावकारी बनाईनेछ ।
- बढी अपराध हुने तथा दुर्घटना घट्ने ठाउँहरू पहिचान गरी उक्त स्थानहरूमा विशेष निगरानीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सबै प्रकारका लागू औषधी तथा दुर्व्यसनी र मादक पदार्थ सेवनलाई निरूत्साहित गर्ने जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- शैक्षिक तथा ऐतिहासिक, धार्मिक स्थलहरूको ६० मिटर आसपासमा मादक पदार्थ तथा सूतिजन्य पदार्थहरूको विक्री वितरण र सेवनमा पूर्णतः रोक लगाइनेछ । साथै उक्त क्षेत्रहरूमा जड्क फूड विक्री वितरणलाई निरूत्साहित गर्दै लगिनेछ ।
- अठार वर्षभन्दा मुनिका बालबालिकालाई धुम्रपान र मध्यपान सेवन गर्न तथा विक्री वितरणमा पूर्णतया निषेध गरिनेछ र उक्त समूहमा बालबालिकाहरूलाई विक्री वितरण गर्ने व्यापारीहरूलाई दण्डित गरिनेछ ।

५.४ संस्थागत क्षमता विकासः

- नगरपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा विषगत शाखा वा एकाइको सेवा प्रवाहलाई सम्भव भएसम्म सूचना प्राविधिक मैत्री बनाउन आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- नगरले गर्ने सबै प्रकारका वित्तीय कारोवारलाई शुत्र तथा AFT प्रविधबाट भूक्तानी गर्ने नीति लिइने छ ।
- कुनै एक शाखा वा फाँटमा कार्यरत कर्मचारीको अभावमा कार्यालयको काममा अवरोध हुने वा सेवाग्राहीले समस्या भोग्नु पर्ने अवस्थालाई न्यूनिकरण गर्नका लागि सबै कर्मचारीहरूलाई सबै प्रकृतिका कार्य गर्न सक्ने तुल्याउन एक भन्दा बढी शाखाको जिम्मेवारी दिने या निश्चित समयमा शाखा परिवर्तनको नीति लिइनेछ ।
- संविधान प्रदत्त एकल तथा संघीय र प्रादेशिक कानून बमोजिम साभ्ना अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा आवश्यक नीति, कानून, कार्यविधि, मापदण्डहरू निर्माण गरी कार्यान्वयन र नियमन, अनुगमन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, परिणाममुखी, जवाफदेही र पारदर्शी बनाई सार्वजनिक सेवा प्रवाह र विकास प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाइनेछ । सार्वजनिक प्रशासनलाई नागरिकप्रति उत्तरदायी, सेवामूलक तथा विकासमैत्री गराइनेछ ।
- नगरपालिकामा गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरिनेछ । सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरी प्रत्येक वडामा वडाले तोकेको एक सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरपालिकाले आफूले सञ्चालन गरेका क्रियाकलाप तथा सेवा प्रवाहका चौमासिक रूपले सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने । प्रत्येक निर्माण कार्यको सार्वजनिक परीक्षण र आ.व.को अन्त्यमा नगरपालिकाको सामाजिक परीक्षण गराईनेछ ।
- आ[नो क्षेत्रभित्र रहेको जनसंख्या भाषा, संस्कृतिक, प्राकृतिक श्रोत, भौतिक पूर्वाधार, सम्पति, रोजगार, संचार र सुकुम्बासी जस्ता अत्यावश्यक तथ्या[हरूलाई संकलन तथा अध्यावधिक गर्दै लगिने छ ।
- जन्म, मृत्यु, वसाइसराइ, विवाह सम्बन्ध विच्छेद लगायत व्यक्तिगत घटना तथा विवरणहरूको अनिवार्य रूपमा दर्ता गरी अभिलेखिकरण गर्नुका साथै त्यस्ता तथ्या[हरूको विश्लेषण गरी योजना तर्जुमा र कार्यक्रम निर्माणमा उपयोग गरिनेछ ।
- नगरपालिकामा भएका सम्पूर्ण सूचनाहरूलाई कम्प्युटरकृत गरी अभिलेखिकरण गरिनेछ ।

- अनलाइन घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी वडा सचिवहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक तालिमको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- योजना निर्माणको चरणमा वालवालिकाहरूको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरी उनीहरूबाट माग भएको योजनाहरूमा नगर तथा वडाहरूबाट बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- स्थानीय निकायमा कार्यरत र समायोजन भई आएका कर्मचारीहरूको वृत्ती विकासका लागि कर्मचारीको स्तर वृद्धि सम्बन्धी ऐन, २०७८ तथा कञ्चनरुप नगरपालिकाको कर्मचारी स्थायी पदपूर्ति नियमावली, २०७८ तयार भइसकेकोले कार्यान्वयन गरिनेछ ।

५.५ लघु उद्यम तथा सुरक्षित आप्रवासन :

- गरिवी न्यूनिकरणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई विपन्न परिवारलाई रोजगारीको श्रृजना गरिनेछ ।
- विदेश पलायन हुने श्रम तथा युवा जनशक्तिलाई उद्यम, कृषि, पशुपालन व्यवसाय तथा अन्य रोजगारीका अवसर उपलब्ध गराउने गैर सरकारी संघ/संस्थाहरूको समन्वय सहकार्यमा र लागत साँभेदारीमा युवा लक्षित सीप विकास तथा व्यवसायिक तालिमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- गरिवको रेखामुनी रहेका नेपाली नागरिक, वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका वा स्वदेशमा रोजगारी गुमाएको बेरोजगार व्यक्तिलाई उद्यमशिलता विकास तालिम दिई लघु उद्यम व्यवसायबाट स्वरोजगार सृजना गरिनेछ ।
- उद्यमीलाई उद्योगको प्रकृति आवश्यकता र उद्योगबाट सृजना हुने रोजगारीका आधारमा प्रविधि उपलब्ध गराइनेछ ।
- लघु उद्यमीबाट उत्पादित वस्तु वा सेवाको दिगो बजारीकरणको लागि लघु उद्यमी, लघु उद्यमी समूह, सहकारी र खरिद गर्ने संस्था, समुदाय वा व्यक्तिले बजारीकरणको लागि सहयोग गरिनेछ ।
- विक्री तथा वितरण हुन नसकेका सामान वा वस्तुहरू सम्भव भएसम्म विक्री वितरण वा प्रचार प्रसारका लागि कोसेली घर, सौगात गृह, विक्री कक्ष वा प्रदर्शनी स्थलमा पठाउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- हिंसामा परेका महिला तथा पुरुष उद्यमीका परिवारका सदस्यहरूलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।
- वैदेशिक रोजगारको कारण व्यक्ति, परिवार तथा समाजमा उत्पन्न नकारात्मक असर वा मनोसामाजिक समस्यालाई न्यूनिकरणको लागि मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने ।
- रोजगार प्रवर्द्धन सृजनाका लागि वित्तिय साक्षरता कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन बजेट विनियोजन गरिनेछ । वैदेशिक रोजगारमा जाँदा हुने गरेका ठगीलाई न्यूनिकरण गर्न १२ वटै वडाहरूमा जनचेतना कार्यक्रम गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगारलाई सुरक्षित र उपलब्धी बनाउन थप रिटर्नी स्वयं सेवक परिचालन गर्ने ।
- वैदेशिक रोजगारमा जाने व्यक्तिहरूको यात्रालाई सुरक्षित, मर्यादित र उपलब्धीमूलक बनाउन सुरक्षित वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी व्यापक सूचना प्रवाह, शिप तालिम प्रदान तथा आवश्यक कानूनी सहायता प्रदान गरिने ।

५.६ राजश्व परिचालन तथा आर्थिक प्रशासन :

- कञ्चनरुप नगरपालिकामा अगामी आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ देखि अनिवार्य रूपमा सम्पत्ति कर लागू गरिनेछ । एकिकृत सम्पत्ति कर प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको वर्गीकरण र मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन पेश गर्न यथाशिघ्र एक कार्यदल गठन गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- घर बहाल करलाई आन्तरिक श्रोतको अभिन्न अंगको रूपमा विकास गरी बजारक्षेत्र भित्रको व्यवसायिक प्रयोजनको लागि घर भाडामा लगाइएको घरको कोठाको न्यूनतम घरभाडा कायम गरी नगर कार्यपालिकाले तोकेको दरमा बहाल कर लिइनेछ ।
- नगरपालिकालाई आवधिक रूपमा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- करका दरहरूलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गर्दै लगिनेछ ।
- करको दायरामा नआएका क्षेत्रहरूलाई करको दायरामा ल्याइनेछ । यसको लागि चालु आर्थिक वर्षमा नै आन्तरिक राजश्व अभिवृद्धि सुभाव तथा कार्यदल बनाई कार्य गरिनेछ ।
- नगरसंग भएका सवारी साधनहरूको प्रयोग र संचालनलाई अझ बढी व्यवस्थित तुल्याई प्राप्त हुने आयलाई विस्तार गरिनेछ ।

- नगर र वडाबाट संकलन हुने राजश्वको बैंक दाखिला संकलन भएको मितिले भोलिल्ट नै गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ र कुनै पनि कारोवार नगद भुक्तानी परिपाटीको अन्त्य गरी AFT मार्फत भुक्तानी गर्ने परिपाटीको थालनी गरिने छ ।
- आर्थिक क्रियाकलापहरूमा आएको संकुचनसँगै स्थानीय तहको आन्तरिक आय, अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरण, राजस्व बाँडफाँड तथा रोयल्टी रकममा आउनसक्ने कमीलाई ध्यान दिदै लचकता सहितको उपयुक्त आकारको बजेट तर्जुमा गरिने छ ।
- हाल कायम रहेको चारकिला शुल्क, जग्गा कर आदि घटाउँदै न्यूनतम शुल्क तोकिनेछ ।
- दर्ता भएका व्यवसायलाई अनुगमन गरी व्यवस्था गरिनेछ । स्थानीय स्तरमा स्थापना भएको व्यवसायहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन दुरुस्त गरी अभिलेख राख्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट बजार तथा हाटबजारको व्यवस्थापन र नियमित अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
- दर्ता भएका इजाजत प्राप्त व्यवसायिक फर्महरूले प्रत्येक वर्ष नगरपालिकामा नविकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था लागू गरिएको छ ।
- **५.६ आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण**
- नगरबाट भएका आम्दानी तथा खर्च सम्बन्धी काम कारवाहीलाई नियमितता, दक्षता, कार्यक्षमता, प्रभावकारीता र औचित्यताको आधारमा कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालयबाट आन्तरिक लेखा परीक्षण र महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट अन्तिम लेखापरीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गत आ.व.को लेखापरीक्षणबाट कायम हुन आएको वेरूजु असुल उपर तथा फर्छ्यौटका लागि तदारूकताका साथ कारवाही अगाडि बढाई फर्छ्यौट तथा असुल उपर गरिनेछ ।

५.७ सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण

- नगरबाट प्रवाह हुने सेवाको न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण गरी सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन र प्रशारणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सेवा प्रवाहलाई उपलब्ध बजेट र जनशक्तिको आधारमा अधिकतम रूपमा प्रविधिमैत्री बनाउँदै लगिनेछ ।
- लागत अनुमान तयारी, मुल्यांकन विलको तयारी, योजनाको प्रशासनिक कामको तयारी तथा अभिलेखिकरण, कर संकलन तथा अभिलेखिकरण जस्ता कृयाकलापलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सफ्टवेयर र प्रविधिलाई अवलम्बन र प्रयोग गरिनेछ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सबै प्रकारका सेवाहरूको जानकारी सर्वसाधारणको लागि चौमासिक विकास बुलेटिन प्रकाशन एफ एम रेडियो प्रसारण गरिने छ र नगरपालिका गेटमा डिजिटल बोर्ड मार्फत दैनिक सूचना प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउने छु।

५.८ सूचना प्रविधि

१. कर्मचारी, शिक्षक र स्कूलमा विद्यार्थीको उपस्थितिलाई व्यवस्थित गर्नको लागि प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गरी सबै विद्यालयमा Bio-Metric उपकरण प्रयोग गरिनेछ ।
२. डिजिटल नगर प्रोफाइल निर्माण गरी नगर प्रोफाइललाई घटना दर्तासंग आवद्ध गरिनेछ ।
३. नगरपालिका अन्तर्गतका सेवाग्राहीलाई लक्षित गरी सम्पूर्ण वडा कार्यालयमा टोकन प्रणाली सहितको अनलाईन र स्टेशन विकास गरिनेछ ।
४. नगरपालिकामा डिजिटल भुक्तानीको लागि बैंकिंग E-payment को लागि बैंकसंग कारोवारको लागि सम्भौता गरिनेछ ।
५. नगरपालिकाको आफ्नै सम्पूर्ण डाटाको लागि स्थानीय सर्भरको स्थापना गरिनेछ ।
६. प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गर्नको लागि जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र शिक्षकको लागि तालिम संचालन गरिनेछ ।

७. बजारका मुख्य सडकहरूमा High Resolution सहितका CCTV जडान गरिनेछ ।
८. कर्मचारीहरूको लागि LISA र FRA सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।
९. सूचना प्रविधि शाखा सम्बन्धी उपकरण खरिद गरिनेछ ।

आ व ०८०।०८१ को लागि प्रस्तावित बजेट —

कुल बजेट—६१ करोड ३३ लाख ७ हजार मात्र ।
(विशेष र अनुदान समेत)

(वित्तीय समानिकरण, सशर्त,

धन्यावाद ।